

та інтересів дитини є одним із найважливіших завдань Української держави, адже ставлення до дітей, їхніх прав і свобод, повага до їхньої людської гідності якнайточніше відображають рівень гуманності й цивілізованості суспільства [5, с. 13].

Беззаперечним фактором, який визначає рівень дотримання прав дитини є те, що забезпечити дитині дитинство, належне виховання можна тільки в умовах сім'ї. Про переваги належного сімейного виховання говорити не доводиться, вони очевидні, як очевидним є і той факт, що розвиток дитини, яка залишилась поза сферою сім'ї, сферою виховного впливу батьків, не відповідає ні її інтересам, ні інтересам суспільства, не забезпечує дитині природного права на дитинство, в цілому має вкрай негативні наслідки. Іншими словами, правом на сімейне виховання, наділені не тільки діти, що виховуються в повноцінних сім'ях, мають обох або тільки одного з батьків, таким правом мають бути забезпечені і діти-сироти та діти, які позбавлені батьківського піклування.

Список використаних джерел:

1. Ефремов А. Защищая детей от взрослых / А. Ефремов // Законность. – 2005. - № 2. – с. 5-8.
2. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей. Закон України від 2 червня 2005 р. //Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 26. – Ст. 354.
3. Сімейний кодекс України. – К. – Велес. – 2016. – 64 с.
4. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар. – К.: Вид.дім «Ін Юре». – 2003. – 432 с.
5. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. До 20-річчя ратифікації Україною Конвенції ООН про права дитини. – К.: 2010. – 230 с.

АДАПТАЦІЯ ДО МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ НОРМ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ, ВІДШКОДУВАННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ЙОГО ЖЕРТВАМ ШКОДИ

Підюков Петро Павлович, провідний науковий співробітник ВОНДР НАВС, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Устименко Тетяна Петрівна, професор кафедри цивільного права і процесу НАВС, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції

Терористичні акти, серійність проявів та еволюція яких наприкінці минулого – початку нинішнього тисячоліть спостерігалися в ряді зарубіжних країн Європи, Азії та Сполучених Штатах Америки, останнім часом усе більше стають характерними і для нашої країни.

Терористична агресія, що відбувається, триваючи вже понад трьох

років у Донецькому і Луганському регіонах, низка терактів в Одесі, Харкові та навіть у столиці України сколихнули вітчизняну і всю прогресивну світову спільноту.

Суттєво ускладнюючи соціально-політичну, економічну та криміногенну ситуацію в державі, терористичні акції відчутно дестабілізують розвиток українського суспільства, його прагнення рухатись у європейський і світовий цивілізований простір, створюючи подекуди реальну загрозу навіть українській державності й національній безпеці країни.

Звісно, що це не може не турбувати й непокоїти керівництво держави і її політикуму та вимагає їх докласти максимальних зусиль щодо запобігання і протидії тероризму в Україні, використовуючи міжнародно-правову базу й зарубіжну практику тих країн, які зазнали всю його серйозність і підвищену небезпеку значно раніше.

У зарубіжній науковій літературі вже переконливо доведено і світовою правоохоронною практикою підтверджено, що безпосередні виконавці терористичних акцій – це, зазвичай, прості “маріонетки”, за якими стоять більш солідні “фігури” – їхні “кукловоди” – лідери організованих злочинних угруповань, сепаратистських зграй чи мафіозних кланів (навіть якщо теракти вчиняються на релігійному ґрунті).

Саме вони у першу чергу мають нести сувору відповідальність за їх підготовку і проведення, а також – за їхні наслідки.

Водночас, терористичний акт можливий лише за умови його фінансового забезпечення, включаючи відбір і підготовку бойовиків, пошук і придбання зброї чи вибухівки, технічних засобів і т.ін. Тому цілком логічно, що олігархічні фінансові структури, що здійснюють таке забезпечення (на разовій чи постійній основі) мають поруч з його організаторами нести не менш сувору відповідальність і за сам теракт, і за його наслідки, зокрема, щодо солідарного відшкодування (компенсації) заподіяної його жертвам шкоди у повному обсязі.

Здається, що саме за цих обставин ще понад двадцять років тому в міжнародному праві було закріплено поняття “фінансування терористичної діяльності”.

У прийнятій Організацією Об'єднаних Націй “Декларації про заходи щодо ліквідації міжнародного тероризму” (затверджена Резолюцією 49/60 Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1994) було проголошено обов'язком країн-учасниць, їх юридичних і фізичних осіб “утримуватись від організації терористичної діяльності, підбурювання до неї, сприяння її здійсненню, фінансування, заохочення чи проявлення терпимості до неї та прийняти належні практичні заходи щодо забезпечення того, щоб їхні відповідні території не використовувались для створення терористичних баз чи навчальних таборів для підготовки та організації терористичних актів, спрямованих проти інших держав та їх громадян”.

В подальшому Організація Об'єднаних Націй ще тричі поверталася до розгляду вказаного питання (Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 52/210 від 17.12.1996, 52/165 від 15.12.1997, 53/108 від 08.12.1998), було утворено Спеціальний Комітет ООН по боротьбі з фінансуванням тероризму, розроблено Міжнародну Конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму, яка вже 10 січня 2000 року була відкрита для підписання країнами в Нью-Йорку. У цьому важливому міжнародно-правовому документі вперше, поруч із визначенням переліку протиправних діянь, що мають розцінюватись як злочинне фінансування терористичної діяльності, було також окреслено три основних положення, обов'язкових для врахування в нормах національного законодавства країн-учасниць:

1. Щоб фінансування тероризму беззаперечно визначалось у внутрішньодержавному законодавстві як кримінальний злочин.
2. Країни, які підпишуть Конвенцію, мають забезпечити судові процеси щодо таких злочинних діянь.
3. Усі країни-учасниці зобов'язані створити систему протидії терористичним актам.

Ці положення отримали свій розвиток у відповідній Резолюції 1371 Ради Безпеки ООН від 28.09.2001, якою проголошено серед іншого необхідність зобов'язання всіх країн світу забезпечувати, щоб будь-яка особа, яка бере участь у фінансуванні, плануванні, підготовці або здійсненні терористичних актів чи в їх підтримці, притягалася до судової відповідальності, й забезпечити, щоб, окрім будь-яких інших заходів щодо цих осіб, такі терористичні акти кваліфікувалися як серйозні кримінальні правопорушення у внутрішньодержавних законах і положеннях, та щоб покарання належним чином визначалось небезпечністю таких терористичних актів.

Вимоги вищенаведених міжнародно-правових документів, хоч і з деяким запізненням, отримали імплементацію в національному законодавстві України.

У 2006 році Законом України № 170-V (170-16) від 21.09.2006 були внесені відповідні зміни до ст. 258 (виключено ч.4 цієї статті) Кримінального кодексу України, Кодекс доповнено ст.ст. 258-1, 258-2, 258-3, 258-4, а в 2010 – ст. 285-5 (Закон України № 2258-VI (2258-17) від 15.08.2010 з унесенням деяких змін до ст. 258-3, 258-4 КК України; у 2014 році внесені зміни також до ст.ст. 258, 258-1, 258-2, 258-3, 258-4 (згідно із Законом України № 1689- VII від 17.10.2014) [1].

Крім цього, у 2014 році Верховною Радою України було прийнято Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 258-5 КК України, фінансуванням тероризму визнаються дії, вчинені з метою фінансового або матеріального

забезпечення окремого терориста чи терористичної групи (організації), організації, підготовки або вчинення терористичного акту, сприяння вчиненню терористичного акту та створенню терористичної групи (організації).

Втім, порівняльний аналіз, наприклад, санкцій ст.ст. 258 і 258-3 (“Терористичний акт” і “Створення терористичної групи чи терористичної організації” відповідно) та ст. 258-5 (“Фінансування тероризму”) засвідчує, що вітчизняний законодавець все ж вважає останній злочин – менш небезпечним ніж учинення терористичного акту, створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво ними або навіть участь у такій групі (організації), організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації.

На наш погляд, у санкціях частин 1-3 ст. 258-5 КК України варто було б зазначити обов’язок відшкодування (компенсації) у повному обсязі суб’єктом злочину заподіяної його жертвам шкоди, вказати про це і в ч.4 цієї ж статті як на одну з обов’язкових умов для звільнення особи від кримінальної відповідальності за фінансування тероризму.

У такому ж форматі, як нам здається, має бути доопрацьований і Розділ VIII вказаного вище Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, яким передбачена відповідальність за порушення вимог законодавства у цій сфері.

Отже, підсумовуючи, зазначимо, що Україною майже в повному обсязі виконані вимоги першого з трьох основних положень, обов’язкових для врахування в нормах національного законодавства відповідно до Міжнародної Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, на часі маємо очікувати реалізацію їх решти. Вважаємо за необхідне, щоб при цьому були враховані і наші пропозиції, які ґрунтуються і цілком відповідають міжнародно-правовим нормам щодо відшкодування та компенсації жертвам насильницьких злочинів, прийнятим Організацією Об’єднаних Націй протягом 1985-2004 років.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 212 с. – (Кодекси України).
2. Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” від 14.10.2014 р. № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. - № 50-51. – Ст. 2057.